

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

XI. Arnulphus restitutus est in alia synodo Remensi, ob eam solam causam, quòd depositus fuißet absque consensu & auctoritate sedis apostolicæ. Probatnr ex Gerberto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

ut ab electis iudicibus provocari non liceat. Tum tres rursus Episcopos confessionis suæ testes postulavit, quam scripto & viva voce per aversionem confirmavit, dicens se indignum esse episcopatu ob sua crimina. Post quæ damnatus fuit ab Episcopis, *dicentibus per ordinem omnibus: Secundum tuam confessionem cessa à ministerio*; ut adnotavit Hincmarus in posteriori opere adversus Gothefcalcum cap. xxxvi. Ceterum præter iudices electos ad confessionem criminum, alij quoque eligi poterant ad ea convincenda, aut pro judicandis quæstionibus canonicis, cum appellabatur à Metropolitano; quemadmodum usurpatum est ab Hincmaro in Concilio Sueshionensi anno octingentesimo sexagesimo tertio.

VI. His positis videmus in actis Arnulphum quatuor Episcopos seu confessores elegisse, & una cum iis secessisse *in crypta secretiorem partem*. Facta autem ab eo confessione proditiōnis, confessores evocant alios Episcopos, eisque annuntiant *Arnulphum cum lacrymis & gemitu sua crimina sub nomine confessionis declarasse, seque à sacerdotali officio, quo hactenus indignè usus fuerat, removeri velle*. Tum eum omnes Episcopi hortantur, sub pœna anathematis, ne quid adversus veritatem fateatur. Nihilominus ille in confessione sua persistit. Præterea ab eo postulant ut Abbates & Clericos, qui in synodo aderant, evocari sinat, testes futuros ejus confessionis; ea tamen cautione, ut jurjurando aut anathemate injecto adigendi antea sint ad sponsonem silentij, quod impetratum est. His actis, synodus existimat deponi deinceps Arnulfum posse; quoniam neque Papam appellaverat ante electionem iudicum, quod tamen potuerat, neque postquam ij electi fuerant. Quo sanè casu rejicienda prorsus fuisset ejus appellatio, cum non liceat appellare à iudicibus electis.

VII. Adfertur exemplum Potamij Archiepiscopi Bracarenfis in Concilio Toletano decimo depositi postquam impudicitiam suam scripto confessus fuerat, itémque exemplum Ebbonis, qui crimen suum confessus est Episcopis quos sibi confessores elegerat. Vnde colligit synodus Remensis canonicè deponi Arnulphum posse, & alium in loco ejus ordinari.

VIII. Reges Hugo & Robertus ejus filius ad synodum veniunt *cum primoribus palatij*. Arnulphus introducitur, & publicè profitetur violatam à se fuisse fidem Regi debitam. Tum Comes Brochardus postulat ut is expressè fateatur proditiōnem, ut alius dein Episcopus canonicè ordinari possit in

loco ejus. Intercessit Arnulphus Episcopus Aurelianensis, vetus antistes, dicens confessionem nemini singillatim fieri posse nisi Presbyteris, satisque esse si reus crimen suum verbis generalibus publicè confiteatur, infidelitatis enim confessionem in aversione factam sufficere ad depositionem. Imò, *inquit pater Arnulphus, non eritis hodie pares sacerdotibus, quibus solis pura debetur confessio*. Vno verbo, decernitur Arnulphi depositio. Quo facto, se in terram ille in modum crucis prosternens coram Regibus, eis cum lacrymis & singultibus supplicat ut veniam sibi tribuere velint. Archiepiscopus verò Bituricensis vitam & membra pro Arnulpho nomine totius synodi petit à Regibus, quod ab eorum pietate concessum est.

IX. Arnulphus subscripsit actis suæ cessionis, secundum formulam ab Ebbone prædecessore suo relictam, cujus hæc verba describam, ut appareat discrimen quod intercedit inter resignationes episcopatum quæ nunc fiunt absque causâ, & eas quæ ætate illa fiebant ob crimen. *Ego Arnulfus quondam Remorum Archiepiscopus, recognoscens fragilitatem meam & pondera peccatorum meorum, testes confessores meos Siguinum Archiepiscopum (& alios duodecim, quos nominat) constitui mihi iudices delictorum meorum; & puram ipsis confessionem dedi, quærens remedium penitendi & salutem animæ meæ, ut recederem ab officio & ministerio pontificali, quo me recognosco esse indignum, & alienum me reddens pro reatibus meis, in quibus peccasse me secreto ipsis confessus sum, & de quibus publicè arguebar; eo scilicet modo, ut illi sint testes alij succedendi & consecrandi in loco meo, qui dignè præesse & prodesse possit Ecclesie cui hactenus indignus præfui. Et ut inde ultra nullam repetitionem aut interpellationem auctoritate canonica facere valeam, manu propria mea subscribens firmavi.*

X. At depositio illa Arnulphi, ac Gerberti successoris ejus ordinatio, offendit Ioannem XV. Papam, qui Episcopos hujus rei auctores suspendit à divinis. Gerbertus Senonensi Archiepiscopo Seguino scripsit obsequendum non esse huic suspensioni, quod adversus canones decreta esset. Hugo verò Rex Ioannem Pontificem orat ut ea approbet quæ apud Remensem urbem acta fuerant; vel si id non velit, saltem Gratianopolim usque accedat, ut de hoc negotio tractare cum Rege possit viva voce; aut in Galliam veniat, ubi honor ei multus habebitur: Tum addit: *Hoc ex integro affectu dicimus; ut intelligatis & cognoscatis nos & nostros vestra nolle declinare iudicia.*

XI. Tandem Pontifex Leonem Lëga-

Appendix Aimoini
lib. 1, c. 45.

tum in Galliam misit, qui unâ cum Signino Archiepiscopo Senonensi Concilium anno DCCCXCV. congregavit in urbe Remensi: cujus Concilij decreto Arnulphus sedi suæ restitutus est, eam ob causam solum, quod deponi non potuerit absque consensu & auctoritate sedis apostolicæ. Hanc enim fuisse causam ejus restitutionis docent epistola Gerberti, qui in epistola ad Signinum ait: *Quomodo ergo nostri amuli dicunt quod in Arnulphi dejectione Romani Episcopi judicium expectandum fuit? Item in epistola ad Vvilderodum Episcopum Argentoratensem: Aiunt calumniatores nostri summum sacerdotem Arnulphum à summo sacerdote Romano debuisse tantum adjudicari.*

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

I. ARNULPHI Remensis Archiepiscopi dejectionem ac dein restitutionem, cum res sit valde intricata, visum est heic aliquot observationibus esse explicandam, non quidem in universum, sed tantum in eo capite quod respicit auctoritatem Episcopi Romani, sine qua non potuisse illum judicari adnotavit illustrissimus Archiepiscopus. Hujus controversiæ mentionem non semel facit Gerbertus in epistola ad Vvilderodum; in qua primò disputat de auctoritate Conciliorum nationalium & provincialium, testimoniis ex antiquitate petitis; deinde ostendit præteritam non fuisse auctoritatem Romani Pontificis; sed quia ipse interpellatus nihil responderat, post octodecim menses institutum fuisse judicium, & Arnulphum fuisse depositum secundum canones & servato juris ordine. Hæc sunt præcipua capita epistolæ ad Vvilderodum. Sed operæ pretium est referre loca illa ex ea epistola in quibus Gerbertus commemorat querelam Romani Pontificis. *Alii Romano Pontifici injuriam factam videri volunt, inquit, quasi sine ejus auctoritate & sine suis juribus resumptis deponi non debuerit. Et infra: Et tu dicis Arnulphum incendia, seditiones, traditiones, flagitia, captivitates, suorumque dirptiones exercentem, suorum Regum interitus molientem, patriam hostibus prodentem, divina humanaque jura contemnentem, nec communionem debuisse privari, nec potestate Principis abjici sine Episcopi Romani jussione. Denique post multa testimonia ex antiquitate sic concludit hanc argumentationem: Sed neque Primati Romano injuriam illatam, cum per octodecim menses literis & legatis communitus respondere noluerit. Non enim ejus silentium aut dissimulatio vel nova constitutio jam constitutis præjudicat legibus. Item infra: Monstratum est, ut arbitror, nullam Romano Pontifici jure factam videri posse injuriam, nec sine Romanorum Pontificum auctoritate Arnulphum damnatum.*

II. Idem Gerbertus postea factus Pontifex Romanus, Arnulphum sedi Remensi sua auctoritate restituens, primò eum legitime depositum fuisse

innuit, sed tamen eum Romanæ pietatis munere reparat, quia abdicatio ejus assensu Romano caruerat. Placet autem referre integram epistolam, prout edita est à clarissimo viro Andrea Duchesnio. Sic autem habet.

Silvester Episcopus servus servorum Dei dilecto in Christo filio Arnulfo sanctæ Remensis Ecclesiæ Archiepiscopo. Apostolici culminis est non solum peccantibus consulere, verum etiam lapsos erigere, & propriis privatos gradibus reparatæ dignitatis insignibus informare; ut & Petro solvendi libera sit potestas, & Romanæ gloriæ ubique fulgeat dignitas. Quapropter tibi Arnulfo Remensi Archiepiscopo quibusdam excessibus pontificali honore privato subvenire dignum duximus; ut quia tua abdicatio Romano assensu caruit, Romanæ pietatis munere credaris posse reparari. Est enim Petro eadem facultas, ad quam nulla mortalium æquiparari valeat felicitas. Concedimus ergo per hujus privilegij nostri statuta, tibi baculo & anulo redditus, archiepiscopali officio fungi & omnibus insignibus, quæcunque ad sanctæ metropolim Remensis Ecclesiæ pertinent, solito more perfrui. Pallio solemnitatibus statutis utaris, benedictionem Regum Francorum & tibi subjectionum Episcoporum obtineas, & omne magistrerium quod tui antecessores habuisse visi sunt nostra auctoritate apostolica geras. Præcipimus etiam ut nullus mortalium in synodo, aut in quacunque parte, abdicacionis tuæ crimen tibi quoque modo opponere præsumat, vel hac occasione in improperij contra te verba exardeat; sed nostra te urique auctoritas muniat, etiam si conscientia reatus accurat. Confirmamus insuper tibi & concedimus archiepiscopatum Remensem in integrum, cum omnibus episcopatibus tibi subjectis, seu cum omnibus monasteriis, plebibus, titulis, & capellis, atque cortibus, castellis, villis, casalibus, & cum omnibus rebus ad Ecclesiam Remensem pertinentibus, salvo & inviolabili testamento beati Remigij Francorum Apostoli. Statuentes apostolica censura, sub divini judicij obtestatione & anathematis interdictione, ut nulli unquam nostrorum successorum Pontificum vel alia quælibet magnæ parvæque personæ hoc nostrum privilegium infringere liceat. Si quis vero, quod absit, hoc Romanum decretum violatè tentaverit, anathema sit.

III. Ex hac Silvestri epistola colligi potest non plene restitutum fuisse Arnulphum in synodo quam in Remensi urbe habuit Leo Romanus Abbas. Quod etiam colligitur ex Aimoino in vita Abbonis Floriacensis cap. XI. & XII. ubi scriptum est Regem Robertum misisse Romam ad Gregorium quintum Joannis successorem, quia Arnulfus Remorum Archiepiscopus absque justa audientia sede sua privatus, custodiaque fuerat mancipatus. Addit deinde Aimoinus: *Regressus itaque honorabilis Abbo ad Regem, à quo missus fuerat, cuncta pro quibus iterat perfecta nunciat. Arnulphum Remensem custodia exemptum pontificatus restituit, Pallium illi à Domino Papa directum reddidit.*

IV. Puto Robertum suscepisse tum causam Arnulphi tuendam, ut Romanum Pontificem, cui ea causa valde cordi erat, sibi faventem ac propitium habere posset pro confirmatione matrimonij sui cum Berta. Hanc conjecturam adjuvat epistola c. 119. Gerberti, quæ data est ad Adelaidem Reginam: in qua agens de restitutione Arnulphi, his omnino verbis utitur: *Leo Romanus Abbas ut absolutum obtinuit,*

nuit, ob confirmandum senioris mei Regis Roberti novum conjugium. Postea verò cum videret Robertus rationem sui habitam non fuisse à Gregorio, qui in Concilio Romæ celebrato anno DCCCXCVIII. incestas nuptias publice & cum anathemate damnaverat, haud dubie injuriam suam ultus est in persona Arnulphi, eum rursus pellens sede sua. Itaque opus habuit nova restitutione, quam illi concessit Gerbertus tum Pontifex Romanus. Alioqui inutilis illa fuisset, si jam inde à Gregorij temporibus Arnulfus in sede sua liberè resedisset.

V. Robertum in Concilio illo Romano ob nuptias illas excommunicatum fuisse fidem faciunt canones ejusdem synodi nuper editi à clarissimo viro Domino Luca Dacherio in tomo nono Spicilegij. Hæc sunt verba canonis primi & secundi: *Ut Rex Robertus conjugineam suam Bertam, quam contra leges in uxorem duxit, derelinquat, & septem annorum penitentiam agat secundum præfixos ecclesiasticos gradus, judicatum est. Quod si non fecerit, anathema sit. Idemque de eadem Berta fieri præceptum est. Herchembaldum Turonensem Archiepiscopum, talis conjugij consecratorem, cum omnibus Episcopis qui consentientes interfuerunt his incestis nuptiis Regis & Berta conjugineæ suæ, à sacrosancta communione suspendimus, donec ad hanc sanctam sedem apostolicam veniant satisfacere. Non repugnare illi. Immo Romam ea de causa profecti sunt; ut testatur Leononius in epistola ad Henricum Regem Francorum. Pater tuus Robertus, inquit, laude & consultu Episcoporum regni tui Bertam matrem Odonis Comitis sibi duxit uxorem. Ob quam rem, quoniam sibi erat carnis affinitate conjuncta, ab antecessore nostro cum Episcopis qui placito interfuerunt excommunicati, post ad sedem apostolicam venientes, cum satisfactione sumpra penitentia redierunt ad propria. Vide Præfationem tomi noni Spicilegij.*

VI. Itaque, ut ad causam Arnulphi redeamus, sic constituere possumus, depositum illum fuisse in synodo Gallicana absque interventu auctoritatis Romani Pontificis, istum verò illam Gallicanorum Episcoporum audentiam ægrè tulisse, missum deinde Legatum qui Romanam auctoritatem factam tectamque in Gallia præstaret, hujus industria restitutum esse Arnulphum, sed nihilo minus in custodia tentum donec Abbo rediit ex urbe Roma, nondum tamen plenam fuisse restitutionem Arnulphi, quæ tunc citra controversiam obtinuit postquam Gerbertus in sede Romana collocatus fuit.

CAPVT XXVI.

Synopsis.

I. Præjudicium in causa Arnulphi factum omnino firmavit possessionem Pontificum Romanorum.

II. Ex eo tempore jus illud sic explicant, quasi suæ sedis questum esset jure divino. Probatur ex epistola Leonis IX. ad Episcopos Africanos.

III. Deinceps ergo Episcopi accusati Romam evocati sunt, & eorum depositio peracta in synodo Romana. Interdum tamen Romani Pontifices ea de causa Legatos mittebant in provincias. Probatur aliquot exemplis.

IV. Gregorius septimus edixit solum Pontificem Romanum posse Episcopos deponere vel reconciliare, Tom. II.

& Legatum ejus adversus eos sententiam depositionis dare posse. Legatus tamen suis imponebat necessitatem miuendi ad sedem apostolicam relationem rerum gestarum. Appellationes verò depositionum admittendæ, quarum judicium aliquando remittebat ad Legatos.

V. Interdum Episcopis finitimis delegabat curam judicandi causas Episcoporum; servata tamen auctoritate sua. Delegata cognitione adversus Raynerium Episcopum Arrelanensem, cum à se depositum pronuntiat, si confiterit vera esse quæ ei obijciuntur. Factum id cupidine retinendæ auctoritatis. Magni momenti sunt verba Gregorij; quæ referuntur.

VI. Ex jure tum recepto Episcopus accusari poterat apud synodum provinciam, quæ depositionem decernere non poterat absque auctoritate sedis apostolicæ, quamvis reus suspendere & excommunicare posset. In casu verò appellationis in Pape arbitrio positum erat an cognitionem ipse susciperet, aut per Vicarios suos causam judicari præciperet.

VII. Secundum tamen jus illud necessarium non est ut synodus provincialis congregateur ex speciali delegatione Summi Pontificis; tamen eam necessitatem imponere videatur epistola Julij; quæ explicatur de auctoritate generali. Probatur ex Hincmaro, & ex Glossatore Decreti.

VIII. Libri Decretalium nihil immutatum quoad ordinem judiciorum, nec quoad depositionem Episcoporum. Innocentius III. pronuntiat ut ad solum Pontificem Romanum jure divino pertinere depositiones, cessiones, & translationes Episcoporum. Adducuntur rationes quibus sententiam illæ suam fulcuntur; quæ reselluntur.

IX. Jus illud receptum ubique erat, & versum in morem.

I. SOLENNE illud præjudicium, quo rescinditur judicium factum adversus Episcopum, tamen si is non appellasset apostolicam sedem, ob eam solam causam quod depositio decerni non potuerit absque auctoritate sedis apostolicæ, præjudicium inquam illud omnino firmat possessionem Summorum Pontificum, quamvis novum illud jus niteretur tantum decretis apocryphis & supposititiis.

II. Ex eo tempore Romani Pontifices jus illud non explicant verbis ambiguis, sed apertis, ac si sedi eorum quæsitum esset jure divino. Colligi id potest ex epistola quarta Leonis IX. quæ data est ad Petrum & Ioannem Episcopos Africanos: in qua Episcopo Carthaginensi auctoritatem tribuit in reliquos Episcopos Africanos, qui tum, id est, ad annum millesimum quinquagesimum tertium, ad quinarium numerum redacti erant. Sed hoc vos non lateat, inquit, non debere præter sententiam Romani Pontificis univèrsale Concilium celebrari, aut Episcopos damnari, vel deponi. Quia est licet vobis aliquos Episcopos examinare, diffinitivam tamen sententiam absque consultu Romani Pontificis, ut dictum est, non licet dare. Quod in sanctis canonibus statutum, si queritis, potestis inve-